

Lausunto

27.5.2022

Pelkosenniemen kunta
Rakennuslautakunta
Kemijärventie 6 B, 98500 PELKOSENNIEMI

Viite: **Lausuntopyyntö 2.5.2022**

Asia: **PELKOSENNIEMI, Terveyskeskuksen hoitajien asuntolarakennuksen purkaminen**

Pelkosenniemen kunnan rakennuslautakunta pyytää Lapin maakuntamuseon lausuntoa Pelkosenniemen terveyskeskuksen alueella sijaitsevan entisen hoitajien asuntolarakennuksen, nk. Impelän purkamisluvasta. Lapin maakuntamuseo lausuu asiasta museolain (314/2019) 7 §:n mukaisena alueellisena vastuumuseona toimialojensa (arkeologia & rakennettu kulttuuriympäristö) osalta.

Kohde sijaitsee Pelkosenniemen kirkonkylässä. Alueella ei ole voimassa oikeusvaikutteista yleis- tai asemakaavaa. Alueella voimassa olevassa vuonna 1985 laaditussa yleiskaavassa terveyskeskuksen alueelle on osoitettu merkintä, jonka mukaan alueen ympäristö tulee säilyttää (/s). Alue sisältyy (VNp 22.12.2009) valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009, Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisemat).

Kohteen historia

Vuonna 2013 laaditussa Pelkosenniemen kulttuuriympäristöohjelmassa kuvataan terveyskeskuksen aluetta seuraavasti: ” Vanha sairaala sijaitsee Pelkosenniemen kirkonkylän pohjoisosassa Sodankyläntien varressa. Sairaala kuuluu terveyskeskus-alueeseen, jota ympäröi pohjoispuolelta 1930-luvulla rakennettu nimismiehen puustelli ja vuonna 1913 rakennettu metsänhoitajan puustelli. Alueen eteläpuolella alkaa omakoti- ja rivitaloalue. Terveyskeskusalueen länsipuolella on hautausmaa. Pelkosenniemen aluesairaala rakennettiin valtion tontille vuonna 1932. Sairaalarakennuksen lisäksi tontille rakennettiin pesularakennus, varasto, käymälä- ja ruumishuonerakennus.

Sairaalan itäpuolelle Kemijoen rantaan rakennettiin lääkärin virka-asunto piharakennuksineen. Vuonna 1952 sairaalasta tuli Pelkosenniemen kunnansairaala ja 1956 rakennettiin synnytysosasto (nyk. taloustoimistosiiپی) ja hoitajien asunto impelä. Vuonna 1959 omistajaksi tuli Pelkosenniemen – Savukosken sairaalan kuntaliitto. 1960-luvulla siirrettiin vanha lääkärin virkatalo Pyhätunturiin, jossa siitä rakennettiin Kairosmaja. Vuonna 1969 valmistui uusi lääkäritalo, jota jatkettiin vuonna 1975. 1970-luvun alussa synnytysosasto muutettiin toimenpideoastoksi, ja koko sairaala remontoitiin. Vuonna 1973 sairaalasta tuli kansanterveystyön kuntaliiton alainen ja vuonna 1982 rakennettiin uudet lääkärin vastaanottotilat ja vuodeosasto. Vuonna 1983 korjattiin vanha osa ja rakennettiin talonmiehen asunto. Vuonna 1984 valtio lahjoitti tontin kuntainliitolle.”

Pelkosenniemen kulttuuriympäristöohjelmassa on arvioitu kohdetta seuraavasti: *”Kolmen eri aikakauden rakennuksista muodostuva kokonaisuus. Vanhimmat rakennusosat säilyneitä, mutta kokonaisuuden arvo uudisrakentamisen vuoksi ja väärin korjausmenetelmien vuoksi heikentynyt. Osa Pelkosenniemen kirkonkylän kokonaisuutta.”*

Pelkosenniemen kulttuuriympäristöohjelmassa nykyisen terveyskeskuksen muodostaman kokonaisuuden on todettu olevan kulttuurihistoriallisesti erittäin arvokas kohde, jolla on myös rakennushistoriallista ja maisemallista arvoa

Lainsäädäntö

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) 139 §:n mukaan purkamisluvan myöntämisen edellytyksenä on, ettei purkaminen merkitse rakennettuun ympäristöön sisältyvien perinne-, kauneus- tai muiden arvojen hävittämistä eikä haittaa kaavoituksen toteuttamista.

MRL:n 118 §:n mukaan rakentamisessa, rakennuksen korjaus- ja muutostyössä ja muita toimenpiteitä suoritettaessa samoin kuin rakennuksen tai sen osan purkamisessa on huolehdittava siitä, ettei historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaita rakennuksia tai kaupunkikuvaa turmella.

Lapin maakuntamuseon kanta

Lapin maakuntamuseon toteaa, että puheena olevan asuntolarakennuksen purkamisen voidaan katsoa aiheuttavan maankäyttö- ja rakennuslain 139 §:ssä todettua rakennettuun ympäristöön sisältyvien perinne-, kauneus- tai muiden arvojen hävittämistä sekä haittaa kaavoituksen toteuttamiselle.

Pelkosenniemen terveyskeskusalueen rakennuksista ei tiettävästi ole aiemmin laadittu yksityiskohtaista rakennusten kulttuurihistorialliset, rakennustaiteelliset sekä maisemalliset arvot tunnistavaa selvitystä (rakennushistoriallinen selvitys). Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan sellainen olisi kohteen tarkempien arvojen tunnistamiseksi hyvä laatia.

Rovaniemellä 27. toukokuuta 2022

Hanna Kyläniemi
Museojohtaja

Jani Hiltunen
Amanuessi, Rakennusperintö

Tiedoksi: Lapin Ely-keskus
Museovirasto
Lapin liitto